СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 147. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 25. червня, 1923. VOL. XXXI. No. 147. Jersey City, N. J., Monday, June 25, 1923. THREE CENTS

ПЛЯНИ НОВОЇ ПЯТИ-ДЕРЖАВНОЇ УГОДИ

ВАШІНГТОН, 22. червня. — Президент Гардинг має предложити сенатови на найблизчім засіданю конгресу нову межидержавну умову про вживанне ріжних воєнних средств.

Умову мають підписати кромі Злучених Держав ще: Англія, Япан, Франція та Італія, і має відноситися головно до вживання воздушних средств перевозу та бездротного телефону (радіо). Відповідний проект уже виготовила спеціяльна межидержавна правнича комісія. Межи инчими постановами є заборона бомбардувати селі цивільного населення, не беручого участи в війні та взагалі всякими инчими способами тероризувати невійскових.

ФЕДЕРАЛЬНА ПРОКУРАТОРІЯ ОСТЕРІГАЄ ВУГЛЕВИХ РОБІТНИКІВ

ВАШІНГТОН, 22. червня. — З огляду на те, що по краю кружлять чутки, буцімто майнерська юнія „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" увійшла в порозумінне зі заграничними майнерськими юніями, щоби на випадок вуглевого страйку в Злучених Державах сі заграничні юнії не допустили до вивозу вугля до Америки, федеральний прокуратор Догерті видав до майнерської юнії осторогу, в якій загрожує, що на случай, якби юнія щось подібного зробила, федеральна прокураторія мусілаб зараз вмішатися в справу.

НОВИЙ БУДІВЛЯНИЙ СТРАЙК

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Робітники, працюючі при цементі на нюйорських будовах, покинули роботу, бо підприємці не захотіли їм дати жаданої підвишки.

Страйкарі домагаються денної заплати в сумі 7 долярів 50 центів на день, або о 30 центів більше як вони дістають тепер. На страйк вийшло, як кажуть юнійні урядники, коло 5,000 робітників.

Будівляний промисел Ню Йорку стоїть перед можливостю других страйків; межи инчим три льокалі юнії бронзових робітників домагаються підвишки тижневої заплати для робітників і помічників та відай вийдуть на страйк.

ПРИХИЛЬНИКИ СВІТОВОГО СУДУ НЕВДОВОЛЕНІ ПРОМОВОЮ ГАРДИНГА

КАНЗАС СИТІ, Мезуре, 22. червня. — Як видно зі заяв прихильників приступлення Злучених Держав до світового суду при Лізі Народів, вони не дуже вдоволені з нових проектів президента Гардинга щодо умов сього приступлення. На їх думку, доданне сих нових умов лишень ослаблює цілу акцію.

ГАРДИНГ ПРО ЗЕЛІЗНИЧЕ ПИТАННЕ

КАНЗАС СИТІ, Мезуре, 22. червня. — Президент Гардинг виголосив тут промову про питанне заряду американських зелізниць.

В своїй промові президент підніс як найлiпший на його думку плян поділити всю територію Злучених Держав на кілька округів, щоби в кождому окрузі неоплачуючіся зелізниці могли опертися на добре платні. Всі знов округи повинні стояти під наглядом федерального уряду. Однак президент заявився виразно проти перебирання зелізниць на власність народа.

ПОЧТОВИЙ УРЯД ЛИШИВСЯ БЕЗ ГРОШИЙ

ВАШІНГТОН, 22. червня. — Урядники з відділу заграничної почти на почтовім уряді заявляють, що від 28. червня до 1. липня не буде висилатися зі Злучених Держав ніяких пакунковир посилок, бо федеральний почтовий уряд вичерпав уже всі гроші, визначені йому конґресом на першу половину сього року, і він не має вже за що посилати дальші пакунки.

ЧУЖІ ДЕРЖАВИ ВІДПЛАЧУЮТЬСЯ АМЕРИЦІ

ВАШІНГТОН, 22. червня. — Канадийський уряд вислав нині відповідь на домагання американського секретаря стейту Гюза, котрий просив канадійський уряд не давати виїздових паперів тим кораблям, що виїзджають з канадийських портів з ландунками алькоголічних напитків, призначеними до Злучених Держав. Канадийський уряд заявляє, що він не може вмішуватися в сю справу.

Федеральні урядники бачуть у сій відмові відплату чужих урядів за ігнорованне чужих законів американським урядом.

ПРОВІНЦІЯ МАНИТОБА ПОКИДАЄ ПРОГИБІЦІЮ

ВІННІПЕҐ, Манитоба, Канада, 22. червня. — Нині відбувалося народне голосованне над питаннем, чи обовязуюча досі прогибіція має далі обовязувати, чи требаби її заступити системою продажі алькоголічних напитків урядом.

Хоча всі віддані голоси ще не обчислені, з тих, що вже були обчислені, можна вносити, що більшість голосуючих заявилася за знесеннем прогибіції а за заведеннем урядової продажі (монополю) алькоголю.

В подібний спосіб рішили якийсь час тому канадійські провінції Квібек та Британська Колумбія.

КУ-КЛАКС-КЛЕН НЕ ХОЧЕ ПРЕДЛОЖИТИ УРЯДОВИ СПИСУ СВОЇХ ЧЛЕНІВ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 22. червня. — Потайна організація Ку-Клакс-Клен не предложила спису своїх членів, приписаного ухваленним недавно стейтовою леґіслатурою законом.

Після сього закона, кожда потайна організація, яка має понад 20 членів, а домагається від своїх членів при вступленю зложення присяги, має предложити спис своїх членів. Закон не обовязує запомогових організацій, а Клен, як сподіються, буде старатися закритися сею постановою.

КАЛІЦТВО ПРИ ЗАБАВІ

В купелевій та забавовій місцевости Кони Айленд, коло Ню Йорку, зірвалася в розгоні зі шин так звана сценічна зелізниця. Один віз сеї зелізниці впав разом з пасажирами з руштовання яких 20 стіп. При тому потовклося яких 6 осіб; на щастє, ніхто не відніс тяжких ушкоджень тіла.

ПІСЛЯ БАНКРОТСТВА НЮЙОРСЬКИХ БАНКІВ.

Зарядчиком збанкротованого банку Цимермана та Форшея іменував суд Гордона Очинклоса. Рівночасно вірителі, вкладчики та депозитори банку зорганізувалися в осібне товариство, яке має помагати „ресіверови".

З ПРОЦЕСУ СВЯЩЕННИКА-ВБИЙНИКА.

Монтреал, Канада, 21. червня. — Нинішна росправа проти о. Дельорма, католицького священника, обжалованого за вбитте свого брата Рауля, почалася від промови прокуратора, котрий росповідав про житте обжалованого до злочину та про злочин. Після прокуратора, о. Дельорм жив понад стан та затягав великі довги, які міг сплатити хиба, якби був дістав по браті велику, яких 100,000 долярів виносячу асекурацію.

Прокуратор закликав лаву присяжних суддів, аби вона не дивилася на клерикальну одіж обжалованого, але судила його як всяку инчу людину.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО ЖИДІВСЬКОГО ПОЕТА

В Ню Йорку помер в четвер Морис Розенфельд, один з найвизначнійших жидівських поетів.

Він родився в Субальську, в Польщі, звідки втік перед військовою службою. Зершу працював при шліфованню діяментів в Амстердамі, опісля в Лондоні яко кравець, а наконець приїхав до Америки, де теж бідував в страшний спосіб, працюючи по 16 годин денно. Та писанне поезій, яким він віддавався у вільні свобідні хвилі, дозволили нарешті йому видобутися зі злиднів: він став одним з найбільше популярних поетів, що пишуть новою жидівською мовою („жарґоном"). Признакою його признання в широкому світі був величавий ювилей, справлений йому його земляками два тижні тому з приводу 60-літної річниці уродин, та факт, що збірку його поезій видано в англійськім переводі під наголовком: Пісні з Гета.

Помер, [illegible] від серцевого удару.

ПОХОРОНИ БЛ. П. Д-РА В. КОВАЛЯ

Похорон д-ра В. Коваля відложений зі суботи на понеділок, дня 25. червня, на 10. годину рано.

4 МАРІЇ ПОМЕРЛИ ЗА 9 ХВИЛИН.

До нюйорського лікарського уряду донесено в четвер протягом 9 мінут про смерть четверо жінок, які називалися на імя Марія.

СМЕРТЬ ПІДЧАС ПИСАННЯ ТЕСТАМЕНТУ.

В Минеолі, на Лонг Айленд, помер у вівторок Вілієм Ашнер, домашний слуга в одному богатому домі, саме в хвилі, як писав свій тестамент. Лиш що почав тестамент кількома стрічками, коли серцева недуга, на яку він хорував уже від довшого часу, скінчилася апоплєксією серця. Його так і найшли, як лежав коло крісла на делівці.

АРЕШТОВАНИЙ ЗА КРАДІЖ ТАЙН.

Перед нюйорським стейтовим судом поставлено 56-літного Сальватора Сасіка, якого обжаловує його підприємець за крадіж тайн фабрики. Обжалованого випущено на волю по аложенню величезної кавції в сумі 10 тисяч долярів.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ГІМНАЗІЇ НА ВОЛИНІ.

В останні дні після довгих заходів вдалося здобути концесію на відкритте української ґімназії в місті Рівному; концесію видано сенаторови Карпінському. Є надії, що таксамо буде одержана концесія на ґімназію в місті Володимирі Волинському.

ПОЛЬЩА І ВЕЛИКА УКРАЇНА

Польський кабінет Вітоса звільнив польського посла в совєтській Росії Кноля. З поінформованих жерел переказують, що Кноль недавно прибув з Москви і зробив в міністерстві закордонних справ звіт про зріст українського руху, про нову політику большевиків щодо України і про необхідність для Польщі цілком переглянути свої позиції і свою політику щодо України і щодо Українців, котрі перебувають під Польщею. Погляди Кноля в міністерстві не знайшли співчуття. А тепер новий кабінет його звільнив.

НЕЧУВАНИЙ ЗЛОЧИН.

В Санто Анджельо в Бразилії якийсь Амансіо Машадо вимордував усі свої пятеро дітий; одних [illegible] поналив.

БІДА ГАРНІЙ БРАЗИЛІЯНЦІ.

Дві ґазети з Ріо де Джанейро розписали конкурс краси на тему, котра дівчина в Бразилії найкрасша. Конкурс випав на користь панни Зезе Леоні із Сантос і „королева красц" отримала яко нагороду 50 контів у грошах і цінностях. Та в слід за тим завидні Бразилійнки, які мали претенсії бути „найкрасшими" почали допікати нещасній „королевій" листами, телеграмами, через телефон; глумилися з неї і дорікали їй, що нібито вона підкупила судію конкурсу, так, що нещасна „королева" опинилася в ліжку хорою. Отаке то, „не родися красний, але щасний".

ПРИГОДА ЗЛОДІЯ.

Із статуї Марешаль Деодора в Ріо де Жжанейро (столиці Бразилії) вкрадено бронзовий вінок. Коли поліція арештувала підозрілого о крадіж, він по дорозі помер на удар серця.

ВІНЦЕНТИ ВІТОС, ШИНКАРСЬКИЙ ПОМІЧНИК, ПРЕМІЄР РІЧИПОСПОЛИТОЇ ПОЛЬСЬКОЇ.

У львівській ґазеті „Хвиля" находимо коротку, але ядерну й аж надто характеристичну біографію нового премієра річиспосполитої польської.

Вінценти Вітос родився в селі Вершхославіце під Тарновом. Там скінчив сільську народню школу. Потім служив у місцевого шинкаря яко його помічник. Від 1908 р. посол до галицького сойму, а з 1914 до австрійського парляменту. В 1919 р. яко посол до варшавського сойму, став головою посольського клюбу ПСЛ. „Пяст"

В 1920 р. був покликаний до Ради Оборони Держави, після чого станув на чолі коаліційного уряду. В одставку пійшов у вересні 1921 р.

Як бачимо: низша сільська школа й шинкарська практика та широкий „розмах" у підшукуванню патріотичного поля діяльности нпр. при масовому експорті свиний вистарчає не тільки для зискання довіря, й голосного імени у власному й кількох дооколичних селах, але і для добуття портфелю премієра польської держави.

ДИМІСІЯ ПРОФ. ШИМОНА АШКЕНАЗЕ.

Перший делеґат Польщі при Лізі Народів проф. Шимон Ашкенази, досіль на ділі керманич польської закордонної політики, зголосив свою димісію яка, очевидно, була негайно принята новим міністром. Обовязки першого делеґата передано поки-що польському [illegible] Модзелевському.

ЛЯВА ВУЛЬКАНУ ЕТНИ ЗНОВУ ПРИСКОРИЛА БІГ

КАТАНІЯ, Сицилія, Італія, 22. червня. — Лява вулькану Етна сьогодня знову стала вибухати з більшою силою. Наслідком того струя ляви тече скоршим бігом; замісць 20 стіп на годину вона нині посувалась по 60 стіп на годину.

Се викликало новий переляк серед околичного населення, але знавці заявляють, що головна небезпека вже пройшла, та що вибух устане на другий тиждень.

Місто Лінґваґльосса досі ще ціле і є надія, що зовсім буде виратоване.

Американський амбасадор Чайлд приїхав з Риму на поле знищення і висловив іменем Злучених Держав спочуванне потерпівшому населенню.

ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА НЕ ВІРИТЬ В РОЗВІД СВІТОВОГО СУДУ З ЛІГОЮ НАРОДІВ

ПАРИЖ, 22. червня. — Тутешня преса вже заговорила про заяву президента Гардинга у справі світового суду.

Деякі ґазети пишуть, що великі европейські держави може і приняли-б гадку про розвід світового суду з Лігою Народів задля приєднання до нього Злучених Держав Америки, але натомісць важко припустити, аби на се згодились малі европейські держави, котрі думали-б що через розлуку світового суду з Лігою Народів вони на нього стратять сей вплив, який можуть мати через Лігу Народів.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДМОВЛЯЮТЬ БИЗНЕСУ ШВАЙЦАРЦЯМ

МОСКВА, 22. червня. — Большевицький „совнарком" (совет „народніх" комісарів) видав декрет (указ), в якому забороняє своїм відпоручникам і консулям заграницею видавати віза швайцарським горожанам, котрі хотіли би їхати в Росію робити бизнес. „Совнарком" дозволяє давати віза лише швайцарським робітникам.

Се у відплату за се, що у Швайцарії капітан Конраді убив большевицького комісаря Воровського.

(Швайцарці не дуже будуть плакати за таким бизнесом, який тепер можна робити в зруйнованій Росії).

АНГЛІЙЦІ НЕ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ПРО ПОГЛЯД ГАРДИНГА НА СВІТОВИЙ СУД

ЛОНДОН, 22. червня. — Англійські приклонники Ліги Народів і світового суду не хотіли виявити своїх поглядів про вчерашню заяву президента Гардинга, що Америка повинна приєднатись до світового суду, якщо він розеднається з Лігою Народів.

Очевидно, не хотіли випереджувати поглядів американської громадської думки.

БЕЛЬҐІЙСЬКА ПІМСТА НА НІМЦЯХ

ЕССЕН, Німеччина, 22. червня. — Бельґійці у відплату за убитте трох бельґійських жовнірів Німцями убили нині трох цивільних німецьких горожан.

Також наложили вони грошеві кари на міста Марл і Бір.

АНГЛІЯ ХОЧЕ МАТИ ТАКУ ВОЗДУШНУ СИЛУ ЯК ФРАНЦІЯ

ЛОНДОН, 22. червня.—Британський премієр Стенлі Болдвин заявив, що на другий тиждень поінформує палату громад про постанову правительства у справі побільшення воздушних сил Великої Британії.

В парляментарних другах вгадують, що премієр Болдвин заповість побільшенне англійських воздухоплавних сил, щоб вони могли дорівнати французьким воздушним силам.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТОР ДЖОНСОН В ЛОНДОНІ

ЛОНДОН, 22. червня. — По подорожі по европейському континенті американський сенатор з Калифорнії, Гайрем Джонсон, прибув сюди.

Він зацікавився особливо тутешньою аґітацією серед робітництва і прислухувався промовам аґітаторів в Гайд Парку, які говорять, стоячи на малих скринках.

ЛОРД ҐРЕЙ МАЄ СТАТИ БРИТАНСЬКИМ МІНІСТРОМ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

ЛОНДОН, 22. червня. — Тутешні часописі повідомляють, що премієр Стенлі Болдвин має небаром покликати на становище міністра закордонних справ на місце лорда Корзона, котрий уступить, лорда Ґрея, котрий був на сьому становищі в перших роках світової війни.

Він був уступив зі свого урядового становища ізза тяжкої очної недуги. Тепер його зір трохи поправився і він готовий знову до громадської служби.

Він ліберал і його вступленнє до консервативного кабінету означало би, що воно зачинає потрохи лівіти.

АВСТРІЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ НЕВОЛІ АЛІЯНТІВ

ВІДЕНЬ, 22. червня. — Заходом Ліги Народів, яка є в руках аліянтів, зачато вже економічну відбудову Австрії.

Ліга Народів постаралась о першу позичку для Австрії в сумі $16,170,000, а небаром має подбати про довгореченцеву позичку в сумі $130,000,000, з якої буде сплачена ся перша позичка, яка вже зібрана. За позички поручились Велика Британія, Франція, Італія, Чехо-Словаччина, Еспанія, Бельґія, Швайцарія, Шведія, Данія і Голяндія.

З гроший, які осягнено і осягнеться з позички, австрійське правительство не може видати ані сотика без дозволу контрольора, який у Відні урядує з рамени Ліги Народів.

Отак Австрія задля економічної відбудови зреклась, бодай на якийсь час, своєї суверенности і передала її на Лігу Народів в особі її контрольора.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Кал. У. Н. Союза: 1883 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ТАК МАЄ БУТИ ДАЛІ?

З листа одної діяльної секретарки відділу Українського Народного Союза до головної канцелярії Організації виймаємо отсі слова:

> **Отсим повідомляю, що я мала написаних 10 аплікацій, але на жаль засилаю лишень 4, бо наш український народ любить працювати для чужинців, а не для себе. Вони підпирають словенські та другі чужі сполки, ще й покликуються при тім на те, що там цілого одного цента дешевше. Я хочу ще піднести й те, що не все тут вина наших жінок, бо часто наші женщини мають охоту приступити до своєї народньої організації, але їх мужі зброняють їм приступати. Зате вони не зброняють їм приступати до чужих організацій, і в нашій місцевости на нашу неславу лишень в одній словенській організації є 36 Українок. Як я старалася перетягати декотрі жінки до нашої організації, то, де лишень чоловік „босує", він зараз заборонив переходити.**

Український Народний Союз може бути вдячний нашій дописувательці за те, що вона звернула увагу на се національне нещасте українських мущин та жінок, на сю рабську вдачу, з якою всякий пхається в чужинецьку, частенько ворожу Україні, організацію, з якою всякий тихенький хрунь покидує своїми.

Український Народний Союз через свої відділи, відділові урядники та через десятки тисячів своїх членів мусить розбудити приспане чоловіче самопошанованнє тих людий, що плюють на своє та пхаються в чужі організації. Наш народ мусить зняти зі себе пятно раба, яке він накладає на себе таким поступованнєм. Ми мусимо освідомити своїх слабодушних людий, що поважаннє у чужинців набувається не через піддаваннє себе під чужі заряди, але через обстоюваннє при своїм з таким самим завзяттєм, з яким чужинці обстоюють при своїм.

КОНЕЦЬ МУЛЯРСЬКОГО СТРАЙКУ.

Страйк мулярських робітників в Ню Йорку, що тревав понад три тижні, покінчився в середу повною побідою робітників. Будівляні контрактори постановили на своїх зборах одноголосно здатися страйкарям та приняти їх всі домагання.

Практично ся побіда мулярів означає передовсім те, що їх робітнича заплата буде виносити 12 долярів на день. Властиво сказати, що НАЙМЕНЧЕ 12 долярів в день, бо декотрі контрактори будуть мусіти доплатити бонус (винадгородженнє) в сумі яких 1 до 5 долярів.

Будівляних підприємців поривае з приводу своєї програної шевська пасія, як се кажуть. Як справдішні слабодухи, так вони шукають то на право, то на ліво, на кім би то зігнати свою лють. Одні винять нюйорського мейора за те, що він наклонив контракторів, будуючих школи, піддатися наперед робітничим юніям; другі лютують на тих контракторів; а ще инчі шукають за вітром в поли, щоби хоч на нього позлоститися.

Тимчасом робітники знають, що свою побіду завдячують вони не мейорови, не несолідарности декотрих контракторів, а самим собі, власній організованости. Правда, вони мали добрий провід; правда, юнійні провідники поставили домагання якраз в найкраще підходячу хвилю, коли мулярів було мало, а праці богато; але все таки основою робітничої побіди є їх власна організація.

Побіда не лишиться без упливу на другі галузи будівляного робітництва. Слідами мулярів підуть другі, які так само солідно організовані, як мулярі.

СВЯТО ШЕВЧЕНКА В УЖГОРОДІ.

Шевченківські свята стали в Ужгороді, столиці Підкарпатської Руси, традиційними.

Всі ужгородські руські (українські) товариства й організації в Ужгороді утворили святочний комітет під проводом дра Юлія Бращайки.

Сей комітет влаштував 24. травня (мая) с. р. свято, на якого програму зложилася вистава 1-го акту „Назара Стодолі" Шевченка, і святочний концерт.

Взяли участь хори „Руського Театру Просвіти", „Руський Національний Хор Просвіти" і мужеський хор учительської семинарії; солісти: пані Ольга Завадська-Дівнич, М. Цьоканова, [illegible]ко. Декламували ученики гімназії, горожанської школи й учительської семинарії.

[illegible] З чеських сил взяли участь орхестра „Музичного Товариства" та баритон [illegible] Паржизек.

Свято в[illegible]ало дуже величаво. Найбільше враженнє зробила промова місцевого діяча дра Михайла Бращайка, яка могла би бути окрасою хоч якого чисто українського шевченківського концерту.

Другий День Квітів дня 24. с. м. Се збірка на Рідну Школу!

На що йде фонд Дня Квітів?

80% на Рідну Школу, а 20% на Український Університет у Львові!

Де переводити збірку 24. червня с. р.?

Всюди, по церквах, читальнях, мітингах та пікніках!

Обєднаннє Укр. Організацій в Америці.

ШКІДЛИВА ДУМКА.

ПРО ТЕ, ЩО МИ МОЖЕМО ПОМИРИТИСЯ З ПОЛЬСЬКИМ ЯРМОМ.

(Від власного кореспондента).

Після того, як наполеонські війни потрясли цілою Европою, ціле століттє, аж до світової війни, панувала в Европі менша або більша рівновага внутрі істнуючих держав і в відношенню між державами.

З окрема ті держави, які були зложені з більшого числа народів, а саме Австро-Угорщина й Росія, видавалися такими сильними, що ніхто не думав про швидкий їх упадок.

Через те в народів, які були поневолені в тих державах, виробилася думка, що тих держав не можна розвалити, тільки треба їх перебудувати.

Про перебудову Австро-Угорщини чи Росії з „тюрми народів" на „державу народів" маємо величезну літературу. Укладали такі пляни перебудови політики пануючих народів, передбачаючи, що инакша держава, в якій їх нарід панує, розвалиться, а тоді їх нарід не буде мати над ким панувати. Укладали такі пляни політики поневолених народів, хотячи визволити свій нарід, а не бачучи можливости здобути для нього державну незалежність.

Наш Драгоманів перед 40 роками уложив був такий плян перебудови Росії. Містився він в книжці „Вольный Союзъ — Вільна Спілка". Пізнійше розвивав він ті самі думки в своїх працях „Чудацькі думки про українську національну справу" і „Листи на Наддніпрянську Україну". В „Чудацьких думках" він пише:

„Проти сього нарису можна сказати тільки одно: що трудно добитися політичної вільности в Росії. Правда! **Алеж відірвати від неї труднійше!** Діло стоїть, що треба або одно або друге. Третього не пригадаєш!"

Сі слова Драгоманова показують, звідки взялися в нього думки про перебудову Росії. **З почуття безсильности відірвати Україну від Росії.**

Пишу се не в докір Драгоманову. Навпаки, я думаю, що неправильно роблять ті, які обезцінюють Драгоманова, закидаючи йому, що він не стояв на становищи державної незалежности України. **І він мріяв про незалежність України,** але аж в тім часі, коли зміниться весь лад на світі. На той час він мріяв про **„повну самостійність для вільної спілки громад на всій Україні"***) Та до того часу він не бачив можливости відірвати Україну від Росії і тому виробляв плян такої перебудови Росії, щоби в ній вільнійше стало жити українському народови.

*) Програма в женевській „Громаді — українській часописи", ч. 1 з 1880 р.

Вкажу на инший примір. Теперішній президент Чесько-Словацької Республики Масарик, найбільше заслужений борець за державну незалежність свого народу підчас світової війни, ще кілька місяців перед вибухом світової війни належав до гуртка політиків, які носилися з думкою заложити товариство „Нова Австрія", яке мало би за ціль перебудувати Австрію на „державу народів".

Словом, чи в Австро-Угорщині чи в Росії поневолені народи говорили, що коли держава уможливить їм свобідний розвиток, то вони будуть вірні державі. І говорили се щиро, бо не бачили можливости здобути державну незалежність.

І чим слабше розвинений був який поневолений нарід, тим щирійше се говорив, бо тим більше почував свою безсильність здобути державну приналежність.

До таких народів належав і наш український. Коли в 1900 р. зїзд української академічної молодіжи у Львові заявив, що ідеалом українського народу повинна бути державна незалежність, в черновецькій „Буковині" один з наших визначних письменників (не називаю його імени, бо він певне сам тепер соромиться тодішних своїх думок!) просто викпив „молодих хлопців".

А в 1906 р. в київській „Раді" соціяльно-демократичний публіцист М. Рузин написав, що день державної незалежности України був би днем нещастя для українського пролетаріяту.

Прийшла світова війна, розвалила Австро-Угорщину й Росію, одні поневолені народи визволилися, другі попали в нову неволю.

Світова війна показала, що держави, які складаються з більше народів, не можуть удержатися, бо кождий нарід, хочби йому було й як добре в чужій державі, хоче мати свою державу. Прим. в Австро-Угорщині ті народи, яким було найліпше (Чехи, Поляки, Хорвати) виявили підчас світової війни найсильнійші змагання до державної незалежности.

Українському народови не вдалося доси збудувати своєї держави. Одначе і для нього світова війна показала, що державна незалежність не є чимсь недосяжним, що нарід, який хоче мати свою державу, який всі свої думки і діла зверне до осягнення сеї одної цілі, швидше чи пізнійше сю ціль осягне.

Не треба тільки сеї цілі затемнювати, не треба думки народу зводити на манівці.

Таким затемнюванням державної думки я вважаю статтю „Нема причини до розпуки", яку „Свобода" (ч. 109 з 10. мая) передрукувала з перемиського „Українського Голосу". Автор статті, д-р Андрій Чайковський — заслужений патріот і визначний письменник, в самій статті є кілька розумних думок; але **основна думка статті — шкідлива.**

Автор, вказуючи на упадок Австрії, каже, що „коли-б Австрія була справді матірю тих всіх народів, то може би вони були вдоволені й не були би допустили до її розвалу.

Далі автор говорить, що коли Німеччина й Росія піднесуться проти Польщі. **Тоді „Польщі треба шукати сили опори у свому нутрі. А ся сила може вийти лише з вдоволення й добробуту тих народів, які змушені в Польщі жити".**

Що се значить? **Що вісім мілїонів українського народу, які знаходяться в польській неволі, коли знайдуть у Польщі „вдоволеннє й добробут", будуть боронити Польщу перед Німеччиною й Росією.**

Отсю думку я вважаю дуже шкідливою для нашої державної ідеї.

Очевидно, ніякого „вдоволення й добробуту" український нарід під Польщею не може осягнути. Польща не на те завоювала українські землі, щоби дати українському народови „вдоволеннє й добробут", а на те, щоб його винищити й його землю спольщити.

І хочби всі українські політики запевняли Польщу, що за ціну „вдоволення й добробуту" можна купити душу українського народу, то Поляки не повірять. Вони самі пів століття деклямували перед престолом Франца Йосифа І.: „При тобі стоїмо і хочемо стояти, Найяснійший Пане", вони мали в Австрії „вдоволеннє і добробут", а одначе в світовій війні добивалися державної незалежности. Вони знають, що ніякий нарід не продасть державної незалежности навіть за найбільші „египетські горшки з мясом". І тому Поляки таким українським політикам не повірять і не перестануть нашого народу винищувати.

За те така думка, нібито ми за ціну „вдоволення й добробуту" можемо проливати кров за Польщу, може звести на манівці нашу політику.

Наша державна думка недавня і тому може захитатися. Дехто справді готов попасти в зневіру від дотеперішних невдач і подумати: Здобути державну незалежність — понад наші сили. Пробуймо здобути „вдоволеннє й добробут" в тій державі, в якій ми примушені жити!"

А як втратимо віру в здобуттє державної незалежности, станемо рабами, бо наша думка буде рабська!

Тому така думка, як в згаданій статті, є дуже шкідлива. Польщу нею не піддуримо, а себе можемо збаламутити.

Хочби наша неволя була найтяжша, мусимо все і всюди говорити: „Ніколи, за ніяку ціну, не помиримося з польською державністю. Кожду нагоду використаємо, щоби з себе скинути її ярмо!"

Се дасть ясність нашим змаганням, а й ворог буде нас більше шанувати й боятися. Бо буде бачити, що нема такої сили, яка поневолилаби нашу думку. А коли наша думка буде думка вольного народу, то ми швидше чи пізнійше скинемо з себе ярмо неволі і здобудемо державну незалежність.

Прага, 31. мая 1923.

Д-р Михайло Лозинський.

ГРЕЦЬКА ЕМІГРАЦІЯ ДО БРАЗИЛІЇ.

Бразилійський посол в Атенах доніс свому правительству в Ріо де Джанейро, що 7,600 грецьких хліборобів задумує виеміґрувати до Бразилії.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ.

(Специяльна кореспонденція „Свободи").

Комітет запомоги українським збігцям в Ужгороді.

Дня 3. червня відбулися в Ужгороді 6-ті чергові загальні збори українських еміґрантів для вислухання звіту діяльности комітету запомоги українським збігцям в Ужгороді та для вибору нового комітету. Прийшло на збори понад 80 еміґрантів. По вислуханні звіту діяльности комітету та його секцій: учительської, збіркової, жіночої й забавової, звіту касового та звіту контрольної комісії уділено уступаючому комітетови абсолюторію та висказано подяку. До нового комітету вибрано майже тих самих членів. Комітет уконституувався так: голова директор Василь Струк, заступники голови др. Володимир Бирчак і інж. Іван Андрущенко, секретар Антін Дівнич, скарбник Авґустин Циганик. По виборі розвинулася широка дискусія на тему дальшої діяльности комітету, головно в наслідок нового положення еміґрації по акті 13. березня с. р. Збори винесли резолюцію, якою висловлюють подяку за приязне відношення до українських еміґрантів та просять це відношення задержати на дальше. Резолюцію цю передав нововибраний комітет ужгородському правительству.

Свято страчених Мадярами.

На мурах ужгороду і в пресі появився заклик комітету для пошановання памяти повішених мадярською владою за слявянскість 7 Гуцулів у Ясінню. В тій ціли мало дня 1. липня в Ясінню відбутися свято, в програму якого входило перенесеннє останків мучеників до одної могили, над якою мали промовляти ріжні промовці, а вечером мав відбутись концерт, тощо.

Свято запоряджено за почином дневника „Русин". Перевеленнє взяв на себе т. зв. „чужинецький уряд" при Цивільній Управі Підкарпатської Руси в Ужгороді. Але голова того уряду запросив до комітету всіх, лиш не місцевих народовців. І на анкеті 27. травня, яка мала остаточно усталити програму, був дуже здивуваний, коли присутних декілька народовців зажадало записати до участи у святі товариство „Просвіту" враз із його театром і хорами. Проти того виступив буковинський кацап Цурканович, що передтим вже помістив крикливу і лайливу статтю проти „Просвіти" й участи її у святі 1. липня, бо „Просвіта" в Галичині — мовляв — боролась проти „русского народу с Германами". Присутні народовці виступили остро проти сего. Головно остро виступив Гуцул з Ясіння Василь Климпуш, який недвозначно дав кацапам пізнати, що їм буде, як вони зважаться поїхати до Ясіния на свято.

„Ви може схочете поїхати до Ясіння з російським прапором? І то тісамі панове, що недавно подерли наш прапор в Празі (про це дальше — кореспондент). **Ані не важтеся. Бо там ми вам покажемо таке, що вийде не торжество, а світовий скандал!..."**

Кацапам та кацапствуючим Чехам, що творили львину часть комітету, згадався мабуть такий випадок із Гуцулами: На візваннє „Просвіти" їхали у вересні 1921. р. Гуцули окремим поїздом на привитаннє президента Масарика до Ужгороду. На одній стації присівся убраний в гуцульську ношу нотар із Рахова, галицький кацап. Слово по слові, прийшло перепалки між Гуцулами і ним і Гуцули, не довго думаючи, вхопили раба божого та викинули через вікно з поїзду і то саме на румунській території, де чеський поїзд переходить коло Бичкова. І правительство вважало красшим це діло замняти.

І комітет рішив перенести свято на 1924. рік. Гуцули однак постановили самі пошанувати своїх героїв і роблять вже відповідні підготовання.

Збезчещеннє прапору.

На господарську виставу в Празі, що відбувалась попереднього місяця, вислав реферат міністерства хліборобства в Празі учителів і учеників недільних господарських шкіл. Школа з Ясіння їхала з великим синьо-жовтим прапором. Вже по дорозі чіплялись до них три кацапи учителі і їх ученики, але вони таки прапор завезли до Праги. Одначе вчасі як поїзд вже готовився до відвороту, **вхопили підмовлені учителями парубки прапор, подерли його і кинули під ноги.** Зробилося збіговиско; вмішалась поліція й арештувала винних в замаху на хоронений законами чесько-словацької републики синьо-жовтий прапор. Лиш за порукою випущено їх, але слідство веде дальше праська поліція.

Народницька преса пише про се кацапське безчинство з великим обуренєм.

Кацапи між собою.

Дня 17. травня (мая) мала приїхати до Ужгороду „бабушка русской революціи" Катерина Брешковская, старенька бабуся, яку колись галицькі кацапи були сюди виписали і через неї виманчували від правительства й Червоного Хреста дари, якими потім вели проти-народню і проти-релїґійну аґітацію між народом.

На цей приїзд галицькі „рускіе" приготовили велику параду. Вже все було в порядку, вже і посли пійшли проти „бабушки" на стацію, як нагло виявилось, що правдиві Москалі хотять зробити скандал та устроїти бучу тій „бабущці", яка також причинилась до їх біди. І кацапи завезли її до одного свого урядника, де сидить і не показується. Правдиві Москалі показали галицьким ренеґатам, щоб вони не сунули свого носа у чуже діло.

Учительський конґрес.

В днях 6. і 7. червня відбувся учительський конґрес в Береґові.

ОСТАННЯ НІЧ

Туманом вкрились лани, діброви,
Сонце сховалось за темний гай;
Запанувала гробова тиша,
Чути, як з тиха пливе ручай.
  Аж тут легенький вітрець зірвався
  Гуля' свавільно, наче козак.
  До землі хилить буйну осоку,
  Женеся прямо в густий байрак.
Туман наляг ще більше і більше,
Хмари покрили весь небосклін;
В тумані чути тюремний стогін
Жалю і сльозів повно у нім.
  О воле!... воле!... гірка недоле!...
  Стаєш завчасу моїм гробом
  Світ усміхаєсь; А в неволи
  Марно загину чужим рабом.
Боже великий!... змилосердися!...
Дай мені сили, щоб я устав
Полину птахом на Україну
Для неї щастя буду шукав.
  В бій поженуся, груль я наставлю
  За тебе краю, за вас брати,
  Щоб не вложили знова кайдани
  Тай не знущались люті кати.
О воле!.. воле!... гірка недоле!...
Де ти баришся, заглянь до нас...
Ох... болить серце... дрожить все тіло
Мабуть приходить смертельний час.
  Щоб хоч не згинуть в ляцькій неволи!
  Винесуть тіло під чужий тин,
  Кинуть на паству голодним крукам
  Як не один вже загинув сеж...
Ох!... Україно!... Нене едина
Туга відпаде як тя спімну
Про тебе нене буду я мріти
Док сон не зломить і не засну...
  Ще раз піднеслись геройські брови
  Очі палали гейби в огни
  Уста здрігнулись, защепотали
  Боже великий душу прийми.

— — — — — — — — — —

Стихло, замовкло, мов в домовині
Лиш повний місяць сумно глядить
Наче останні мольби він чує
Як той ся молить, і як він спить.
  Ще раз поглянув у гниль турему
  Чогось так сумно-сумно світив
  Неначе плакав над лихом брата
  Аж туман сірий місяць закрив...

Винніпеґ, Ман., Канада,
10. квітня, 1921.

Матвій Костишин.

КОНЦЕНТРАЦІЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ НА КОРДОНАХ РОМУНІЇ.

Дві совітські дивізії, які перебували на Кримі і в Харкові дістали наказ перемашерувати над кордони Румунії. Совітська преса констатує цей факт, як засіб до здавлення бандитизму і приготування до евентуальної оборони від нападів з боку Румунії.

ЩОБ ТАКІ СЕРЦЯ У КОЖДІЙ ГРУДИ БИЛИСЬ!

„Тов. Української Молодіжи" в Ню Йорку одержало два листи від наших студентів зі Львова, які нисше поміщуемо. У них поміщена подяка для д. Михайла Гринишака з Елизабет, Н. Дж., який посилає постійну запомогу згаданим двом студентам. Хай буде добра слава д. М. Гринишакови, за його патріотичний вчинок, на усій нашій еміґрації. Може перечитаннє цих листів у „Свободі" спонукає і других Українців до несення помочі нашій шкільній молоді.

Перший лист.

Львів, дня 10. мая, 1923.

Високоповажаний Пане!

Два рази дав, хто в потребі дав — кажеться в нашій пословиці. Ці слова хочу віднести я і до Вас, що на просьбу нашої студентської організації відгукнулись своєю грошевою жертвою саме в так важкий для нас час, в цю люту хуртовину, яка шаліє над цілим нашим обездоленим, нещасним народом.

Печуть мене в руки Ваші гроші, Пане Добродію. Мені здається, що виджу на них піт Ваш. Ваш невтомний труд мов визирає з них чорними буквами. І думаю над тим, чи дійсно зможу відвдячитись за Вашу допомогу, за Вашу доброту та співчуття до моеї теперішньої біди. Сумую й радію рівночасно.

Сумую тому, що знайшовся в так прикрім матеріяльнім положенні, в якім сам власними силами помогти собі не годен, в котрім мимо моїх найсильніщих бажань булоб неможливим дійняти своеї цілі: виобразуватись на свідомого своеї цілі і своїх завдань громадянина. Радію тим, що є люди ген далеко за синім океаном, котрі бачуть наші взнеслі пориви, наші тяжкі змагання, котрі сумують нашим горем, радіють кождою втіхою нашою, котрим дорога наша і нашого народа будучність. Радію тим, що там серед моря чужинців бється у сотках тисячів грудей чисте шляхотне серце, яке відчуває наші болі і старається їх усунути, вилічити.

Те Ваше співчуття та допомога усуває цілком мою хвилеву зневіру і додає нових сил і охоти до ще енерґічніщої праці над собою. Тим то й Ви, зобовязуючись підпомагати мене грошем, додали мені ще й моральної піддержки. Я чую, що судьба моя і моїх товаришів не байдужа всім, що вона лежить декому на серці і почуваючи за собою матеріяльну і моральну піддержку я сміло йти-му вперід — як йшов в 1919 р. з крісом в руках на Львів! Тепер узброєний самопевністю і завзяттям, я піду на пробій, щоб самому зачерпнути із криниці знання цілющої води, а опісля наділювати нею своїх „менших братів незрячих".

Тому й прийміть від мене, Пане Добродію, щирий вислів правдивої подяки і рівночасно мое запевнення, що Ваші теперішню допомогу, цей довг, який у Вас затягаю, сплачу стократно найдорощому вірителеви Українському Народови.

Рівночасно пересилаю свою знимку.

Остаю з правдивою пошаною та вдячністю, просячи рівночасно о відповідь.

Другий лист.

Львів, дня 10. травня, 1923.

Високоповажаний Добродію!

Пишу отсе писання і сам не знаю до кого. Я знаю тільки те, що помандрує воно далеко, далеко за океан, що помандрує слідами того, хто й сам туди мандрував.

Знаю тільки, що читати-ме його той, хто перебив кордони, прошиб простори і обняв думкою брата свого та сказав йому: „поможу тобі!"

І це мені вистарчає, щоб назвати Вас, Високоповажаний Пане, — своїм Добродієм і зложити Вам покищо тільки щиру [illegible]часно кленуся перед Вами, що все своє життя, всі сили віддам на услуги тих, котрих — як ось і Вас — лиха доля заставила по[illegible] рідну землю і [illegible]зала шукати за океаном нової вітчини.

Прийміть щирий, горячий привіт від покинутих Вами сторін.

Прийміть його від мене і від тих нужденних селянських робітничих хат, що над ними затиснув ворог свій залізний пястук.

Прийміть і передайте його другам своїм за широким океаном тай напишіть, як живете-поживаєте у новій вітчині.

Здорові були!

ЧАСИ ЗМІНЯЮТЬСЯ.

(В альбом польському премієрови Вітосови).

Дивні, дуже дивні твої діла Божі:
Хто був у Росії колись премієром,
Той тепер частенько в Відні, чи Парижі
Служить в якійсь кнайпі, в корчмі, лиш кельнером.

А хто ще недавно стояв за шинквасом
І в очах шинкарки був маленьким зером,
Той сьогодня трубить єрихонським гласом,
Промову бундючну, бо він премієром.

Світ горі ногами став, що й не пізнати.
Шинкарі зростають в горду помшалянцію,
Хто міг вчера тільки гальбу пива дати,
Той дає мнейшосьцям ласку, толеранцію.

Та „мнейшосьці" наші не у тімя биті,
Це не те, що „ґазди" у сільській коршмині:
Знають, що кельнери часом при буфеті
Кажуть: „Падам до нуг", й тягнуть гріш з кишені.

Та фортуна людська, щось немов шинкарка,
Вміє й шинкареви часом дати кляпса,
З транспорту безрогів не буде ні шкварка,
Премієр поверне до шинку і шнапса.

Чмелик.

ЖІНОЧИЙ КОНҐРЕС В РИМІ

В другій половині місяця мая відбувся в Римі світовий жіночий конґрес. Взяли в нім участь представниці жіночих організацій всіх країв і народів. З Українок виїхали туди як репрезентантки пані: Русова, Зеленевська, Онацька і Липовецька. Вони пильно ходили на зібрання і засідання всіх секцій і при кождій нагоді старалися боронити не тільки інтересів нашого жіноцтва, але й української справи взагалі.

Особливе значіння мало то, що наші представниці дуже добре знали українське питання і володіли чужими мовами.

Старенька пані Русова, яка нераз бувала на подібних жіночих конґресах, виголосила виклад про недолю української дитини. Виклад зробив велике враження і зворушив авдіторію до сліз.

Що українські делеґатки гідно сповнили своє завдання, це видно з дописий про жіночий конґрес у Римі, які появилися в польських ґазетах. І так польська учасниця того конґресу пише в „Курєрі Цодзеннім", що Польок було там тільки дві і що вони мали богато праці, бо українки розвели дуже живу акцію і на кождім кроці старалися обезславити Польщу і пошкодити її.

Вони роздавали брошуру, написану в чужих мовах, в котрій були списані кривди українського народу.

Польська делеґатка аж пінιться зі злости і забуває, що вона жінка, а не поліцийний аґент. Вона денунціює підписаних на тій брошурі перед польським урядом. Особливо злоститься з тої причини, що між підписаними є також одна Українка сенаторка, — каже, що її треба за це потягнути до відповідальности.

„Навіть Німки сиділи тихо — каже польська делеґатка—тільки Українки аґітували все і всюди так, що Польки мусіли заложити проти такого поступовання свій протест".

От як воно! Бють і плакати не дають. Поляки хотіли би, щоби ми як пес лизали руку, яка нас зневажає. Їм дуже неприємно, коли світ має нагоду довідатися хоч дещо про тую ославлену польську культуру і про тую високу місію, яку Польща хоче сповняти на півдикому сході Европи.

Тому то Українці повинні користати з кождої нагоди, щоби світови показати як тая польська культура виглядає і яке добро Поляки дають поневоленим народам.

Конґрес мав головним завданнем добиватися рівноправности для жінок.

Польські делеґатки на підставі своїх денунціяцій дали доказ, що вони дійсно повинні бути рівноправними з польськими жандармами, поліцаями і всякого рода і типу тайними агентами і донощиками.

Треба собі це затямити і на найблизшому жіночому конґресі сказати жінкам цілого світа, що польські делеґатки приїзджають туди по те, щоби пізнійше денунціювати своїх товаришок. Побачимо, чи шануюче себе жіноцтво схоче сидіти при однім столі з такими „панями".

Ф. К.

ДОПИСИ

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Подаємо до відома усім нашим дописувателям, що відтепер не будемо звертати ніяких рукописів ані листів. Звертанне надісланого матеріялу спричинює чимало замішання в редакції і друкарні. Ми поміщуємо радо усе, що цікаве для наших читачів. Колиж що не інтересне, то тим не обиджуємо нікого, якщо не містимо.

—o—

БЕЙОН, Н. ДЖ.

213 відділ Укр. Нар. Союза росте в гору.

Бр. св. Михаїла від. 213 У. Н. Союза з кінцем мая 1923 року числить 143 члени старших а молодечий 79 діточок, разом 222 члени.

Українці, котрі зрозуміли ціль своеї укр. орґанізації, себто Укр. Нар. Союза, могуть похвалитися своєю свідомостю. Без толків і перехвалів, кождого місяця самі Українці(ки) приходять і вписуються до нашоог відділу. Честь і хвала тим Українцям, а тим більше усім членам і урядникам цего відділу, котрі дбають про збудованне могутньої нашої орґанізації — **Українського Народного Союза.**

Тож не забувайте на поклик „в лучности сила!" Незабувайте, що в Бейоні живе понад пять тисяч Українців, а наш відділ числить тільки 222 члени. Повинностию кождого члена є припровадити бодай поодному членови, щоб разом з нами працював в рядах кУр. Нар. Союза.

Хай живе У. Н. Союз! Хай зростає у стотисячну армію свідомих членів.

Андрій Павлюк,
секр. фін. 213 від. У. Н. Союза в Бейон, Н. Дж.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

Справа „Обеднання".

Рік доходить від основання орґанізації „Обеднаннє". Як часописи виказують в звітах, що та оба та місцевість через місцеві свої відділи чи то У. Нар. Союза чи „Провидіння" зложили яку там суму. Податок народний впливає; товариства чи брацтва дають. Але не всі. На конґресі ріжними референтами було обчислено, кілько котра орґанізація має членів і вже після того обчилено буджет в доходах, який члени орґанізацій мали зложити яко податок народний. Після доходів уставлено майбутний розхід. Застерігаюсь передовсім, що я не критикую діяльности „Обеднання", а однак я чую з ріжних сторін докори під адресою „Обеднання", що не складає звіту чи то квартального чи піврічного так з приходів як і розходів. І взагалі кілько було до сего часу доходу, а кілько розходу. Колиб такий звіт був оголошений, я вірю, що се причинилося би до приєднання більше відділів згаданих орґанізацій і людий незорґанізованих до плачення податку.

Володимир Яськевич.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

Поклик до земляків села Печеній.

Хуртовнина війни, яка шаліла довгий час на нашій прадідній земли понищила богато народного добутку. Переходячі війска австрійські, німецькі, московські-царські а потім большевицькі, а вкінци польські забирали всьо, що далось взяти, а решта нищили. Московські війска, уступаючи під напором війск союзних, знищили і наше село Печенію, повіт Перемишляни, і забрали дзвони з дзвіниці. І наша громада враз з парохом О. Олександром Ганасом віднеслась з покликом до нас Українців заморських з села Печеній о збірку на дзвін. В тій цили завязано комітет, котрий занявся збіркою на дзвін. І зложили слідуючі жертводавці: по 10 дол.: Андрій Васильців, Роман Кузьма, Павло Семків: по 5.00: Никола Крап, Анна Олексів; по 4.00: Іван Дацко; по 3.00: Евдокія Гарніцька, Юлія Стрембіцька, Ілько Курочка, Данило Волик; по 2.00: Варвара Васильців, Варвара Турська і Анна Пастернак (зам. Крампбер) 1 дол. Разом зібрано 63 доляри. Позаяк зібрана сума не вистарчає на закупно дзвону для парохії в Печенії, відзиваємось отсею дорогою до громадян з села Печенії, щоби поспішили з жертвамк на повисшу ціль, щобисьмо могли вислати бодай сто долярів на дзвін. Ми знаємо, що наші брати в старім краю не суть в можности самі постаратись о дзвін, а нам не зробить се великого ущербку коли сдинемось по долярови, а тим допоможемо нашим землякам і зробимо благородне діло. Гроші просимо присилати на руки касієра Романа Кузьми, 48 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

ЗА КОМІТЕТ:
Андрей Васильців, Роман Кузьма, Никола Крап.

ЛИСТ З БОБРЕЦЬКОГО ПОВІТУ

Як за Каньовського.

Любий Сину! Лист від тебе я отримав, за котрий тобі сердечно дякую. Із нього я довідався, що ти, Богу дякувати, здоровий і приїхав щасливо до Кубі та що твоя подорож була добра. Любий Сину! Хоч Ти будеш на чужині, то все таки лекше, як ту при польськім війску служити. Твого брата, Льва асентерували тай забрали до війска польського. Пише, що дуже біда, якої не було і на европейській війні. Ніхто так не зазнав, як у польській армії. Бють і їсти не дають. Офіцири кажуть: „Чегосьце пшишлі? Ви охотніци?" А вони відповідають: Які ми охотники! Нас силою забрали жандарми з війском до тюрми, а з тюрми відіслано нас під штиками до таборової комісії. А котрі утікали, то за ними стріляли так як за псами. А котрі поховались по домах, то знова били їхніх батьків і материй. Забирали корови, безроги, гуси, кури, качки і т. д. На це відповідь була така: „Не кламце кабані! Ви самі встомпілі до война. Ви охотніци!"

По тих словах польських офіцирів витягаються нагайки на українських хлопців. Тут оден зі Стрілок утік, вже з війска до дому але попався польським жандармам у руки. Його зловлено і відставлено до тюрми, а в тюрмі всадили його у бочку і заднили. Лишень оставлено йому малу дірку, щоби мав на відих. Відтак почали бочку з ним качати. Оттак сину збиткуються і мучать українських хлопців Поляки, а перед світом пишуть, що українські добровольці самі зголошуються до їх війска! (Далі приватне).

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

З ЖИВОГО МЕДВЕДЯ.

Оповіданнє з часів панщини.

(2)

— Позви службу, — сказав до него Харевич, — нехай його викинуть з двора!

— То його коляска перед хатою? — спитав Ярема.

— Його.

Ярема вхопив обома руками Нестора, що не рухаючися важко дихав, підніс з землі, виніс з хати і вкинув у коляску.

— Гони! — сказав до візника, — щоби твій пан не вмер, ще заки заїде домів.

— Йому що сталося? — візник спитав.

— Мабуть дома обжерся і тут вхопили його болї. Але йому вже лекше, або таки вмирає. Гони!

Візник затяв коні і поїхав.

— Бог знає, що з сего вийде, промовив Харевич, коли Ярема вернув до хати. — То лихі люди, сі Пишківські. Син такий, який був його батько, коли ще не був такий немічний. Тепер мені незазброєному і за поріг хати не виходити. Хто зна, чи у власній хаті буду безпечний... Але, ти до мене з ділом... Сідай, покінчім се.

Ярема сів, ждучи трівожно на се, що Харевич далі скаже.

— Ти не покинув думки про Оришку?

— Не покинув і не покину.

— Я Оришки не продам...

З груди Яреми видобувся важкий стон. Він закрив лице руками.

— Не стогни, бо я того не люблю. Кажу ще раз, Оришки не продам. Як ти напосівся брати її і як вона сама не противна, то, про мене, бери її...

Ярема схопився, тай до него.

— Я того не люблю, не люблю того! — Харевич крикнув, відступаючи. — Ось ліпше іди до Оришки, вона мабуть в саді і перекажи їй мою волю. Скажи і зараз вертай до мене. Оришки не приводи, бо се, що маю сказати, скажу лиш тобі.

Ярема вийшов. Харевич відчинив скриню, видобув якісь грамоти і поклав на столі. По хвили вернув Ярема з лицем сяючим щастем.

— Сідай, хлопче. Розкажу тобі дещо. Ти лиш слухай, не перебивай... Бачиш ті грамоти? Одна... доказ, що блаженої памяти мама Оришки, була... моя жінка... Моя шлюбна жінка. Оришка моя донька. Як лиш вмер перший чоловік її мами, котрий не був батьком Оришки, піп звінчав нас потайно. Потайно тому, бо не могло бути инакше. Мій батько зробив був таке завіщаннє, що як би я оженився не з шляхтянкою, то наш маєток перейде на мого небожа Івана. Я за маєтком не жалував би, бо дорога на Дніпро, на Запороже кождому шляхтичеви отворена. Для мене козачий хліб був би несогірший. Але разом з маєтком в руки Івана перейшла би також мама Оришки і Оришка. Тепер зрозумієш, чому я не міг зробити инакше, як зробив. Разом з Оришкою мого маєтку не дістанете. Ні Оришка, ні ти. Ані тепер, ані по моїй смерти.

— Я не по ваш маєток прийшов до вас... Прийшов по одну Оришку.

— Не перебивай!... То не тому, щоби я не хотів дати... Ані я не можу дати, ані ви обоє взяти. То шляхоцький маєток і не може перейти в нешляхоцькі руки. На добавок мій батько заздалегідь подбав у завіщанню, щоби на случай, коли я вмру бездітний, значить не полишивши дитини шляхотно уродженої, маєток перейшов на Івана.

— Нехай бере і вдавиться ним!

— Мабуть так буде, як кажеш. Під Снятином маю щирого приятеля, Сивульського. Він один знає про все те, що тобі розказую. Ми оба втяли таку штуку, що хоч Оришка не дістане батьківського маєтку, дістане майже повну його вартість. Хто одідичить маєток, одідичить пусту полову, бо маєток буде задовжений через верх. У мене готова довжна грамота, обтяжаюча мій маєток. Як хто сю грамоту привезе до мого приятеля, він зараз впише її в ґроді і по моїй смерти дасть Оришці, чи її мужеви умовлену між нами суму гроша. Ти їдеш у Молдаву. Дорога веде попри хутір Сивульського. Бери ту грамоту, передай йому і скажи в чім діло. Також скажи йому, що мабуть приїду до него на постійний прожиток. Як Оришка піде від мене, то мені тут вже нічого сидіти. І небезпечно буде. Пишківський не простить мені. Я вже за старий, щоби боронитися від оружних напастий і заїздів. Як лиш вернеш з Молдави, возьмеш Оришку. Я поїду до приятеля. Мій маєток піде на продаж за довг. Якби я до тої пори вмер, то Іван, одідичивши мій маєток, буде мусів через той мій довг або продати маєток, або дарувати вірителеви за довг, або взагалі подякувати за таку відумерщину.

— Кажете, возьмеш Оришку. Колиж бо, як ваш маєток перейде в чужі руки, то разом з ним в ті чужі руки перейде також Оришка.

— Так сталось би, як би я вже й про се не подумав. Ось в тій грамоті даровую її волю. Зараз завтра їду до Галича і грамоту впишу в ґроді.

— Чи Оришка знає про все те, що тепер ви мені розказали?

— Не знає і, покищо, не потрибує знати. Розкажу їй, як вже буду вмирати, або ти розкажеш, як буде твоєю жінкою.

* * *

Коли рушила коляска з Нестором Пишківським, він скоро очуняв і заскреготав зубами. Думав, як помститися невдачу і зневагу; як осягнути свою ціль. Коли доїхав до Золотої Липи, крикнув до візника:

— Бери на Завалів! Поїдемо до Івана Харевича. Він сидить у затуринського пана і обідає його.

Заїхали до Затурина. Іван був дома. Нестор витягнув його з хати у ліс.

— Продай мені шкіру медведя, котрий ще живий гуляє в лісі, — Нестор промовив до Івана, сідаючи під тінистим буком.

— Шкіру з живого медведя?... Про якого медведя думаєш?

— Той медвідь... твій стрик Стефан Харевич. Його шкіра:.. його маєток.

— Його маєток не мій...

— Тому я кажу, що то шкіра живого медведя... Тим вона дешевша буде, міркую. І противитися не будеш продажи і не заправиш як за рідну маму.

— Правду кажучи, я волів би мати гроші, ніж кожух бігаючого медведя... Ще й такого, що ані руш не хоче розпрощатися з сим світом і... зі своїм кожухом... Але, як се зробити?

— Я вже всьо обміркував. Третину ціни купна дам тобі зараз. Решту тоді, коли відумерщину Стефана Харевича обійму в посіданнє. Ти підпишеш грамоту, в котрій заявиш, що спадщину по стрийкови продав мені. Я грамоту зараз впишу в ґроді і преспокійно дожидати-му смерти старого дивака.

— А як він провідає і маєток ще за життя продасть?

— Хиба ти не знаєш, яке завіщаннє його батька?! Не може зробити сего. По його смерти маєток переходить на тебе.

— А як він, на злість тобі і мені вдуріє і ще тепер оженить-ся?

— Він сего не зробить... А впрочім, яке тобі діло до того? Ти свої гроші сяк чи так дістанеш від мене. Тоді то буде моя втрата. Я ризикую...

— Про мене... Кілько даш?

Не довго торгувалися. Нестор сховав грамоту за пазуху і просто з Затурина поїхав на Галич, вписати грамоту в ґроді. Коло Дубовець був перевіз через Дністер. Саме тоді, коли він надїхав, пором був по тім боці. На превелике своє диво, Нестор побачив коло хати перевізника коляску Харевича, але тільки з одним конем.

— Ти нині лише з одним конем? — спитав, приступаючи до візника.

— Та з одним, бо другого взяв пан.

— Який пан?

— Та мій.

— Може кінь згубив підкову і коня повів до коваля сам пан?

— Та детам, згубив підкову... Зломилася вісь. Пан відпрягли коня і охляп почвалали до Галича. Я тут його дожидати-му.

— Пан чого до Галича?

— Та до ґроду, з якоюсь грамотою.

— Довно пробрався на той бік?

— Та де, давно. Як би ви були надїхали, заки відчалив пором, що саме тепер вертає, то був би поїхав разом з вами, у вашій колясці.

— Випрягай коня! — Нестор крикнув до свого візника.

Вхопив рушницю, сів на неокульбаченого коня і скоро пором причалив, казав перевезти себе на той бік. Коляску з другим конем і візником лишив по сім боці.

Харевич не квапився, отже Нестор скоро наздігнав його в першім лісі. Гукнув стріл і Харевич поцілений в плечі, звалився з коня. Аaполоханий кінь почвалав дальше. Нестор скочив з коня і всунув руку за пазуху вбитого. Виймив грамоту і прочитав.

— Я в саму пору перейняв тебе, — говорив до себе. — Як би не те, то я був би колись дістав твій маєток, але без Оришки. Тепер і Оришка моя... Гм.. мені тепер вже нічого квапитися до ґроду. Грамоту теперішного властителя, Івана Харевича маю. В ґроді впишу завтра, позавтра. Мені й так треба бути дома, побалакати з батьком, щоби дав решту гроший для Івана. Привезу йому їх, ще заки дізнається про смерть свого стрийка.

Нестор затягнув свою жертву у кущі, сів на коня і вернув. Пливучи пором на свій бік, дер грамоту Харевича і кусниками пускав за водою.

— Шкода, — сміявся, — що тут нема Оришки, щоби бачила, як її воля пливе до Чорного Моря,

По дорозі домів Нестор скочив до Івана і, не кажучи йому нічого про се, що сталося з його стрийком, збрехав, що грамота вже вписана в ґродських книгах, та що вже завтра привезе йому всі гроші.

Саме в хвили, коли на другий день, виплативши Іванови решту ціни купна, Нестор виряджався в дорогу, будьто би назад домів, а діліж до Галича, щоби грамоту і поквітованнє Івана вписати в ґроді, причвалав гінець з вістиє, що пана Стефана Харевича знайшли вбитого в лісі і привезли домів. Іван зараз поїхав поховати стрийка, щоби при тій нагоді забрати до себе ціннійші движимости. З собою взяв Нестора, щоби таки зараз передати йому маєток. Жалував, що так дешево продав, але, пропало. Не знав, що того медведя так скоро хтось вполює.

По похороні Іван відїхав з кількома добре навантаженими возами, лишаючи Нестора Пишківського в дворі. До нового пана прийшов старий дід, садівник Лесь Клепа по прикази.

— Оришка де? — спитав пан. Пішла до Юрчихи, сестри своєї покійної мами.

— Підеш до неї і перекажеш, щоби завтра вернула до двора. Буде далі кухаркою і ключницею.

— Перекажу, пане.

— Ти вдовець?

— Вдовець, пане.

— Діти маєш?

— Немаю, пане. Жінку і трох діточок забрало повітре.

— Не скучно тобі жити самому?

— Не скучно, бо роботи є чимало, І не сам я. У мене вірний друг, старий Сірко.

— Мені потрібний жонатий садівник.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ

Т-во „Української Молодіжи" в Ню Йорку подає до відома всім інтересованим і прихильникам, що на зборах дня 16. червня с. р. на місце уступившого Б. Каштанюка вибрано одноголосно головою товариства Григорія Германа.

При нагоді товариство бажає висловити свою глибоку пошану і подяку Каштанюкові за його невтомну посвяту й працю ля Тдовариства і желає йому як найбільшого доспіху у вибраній дорозі для добра свого народу.

Товариство „Української Молодіжи" в Ню Йорку глядить з вдоволеннєм на доспіх дотеперішної акції та запевнює усіх, котрі інтересуються допомогою українському студентству і університетові, що з усею силою возьметься до дальшої праці, певне, що весь український загал в Америці підопре щиро його змагання і частими жертвами на повищі ціли піде йому на зустріч.

Т-во „Української Молодіжи" в Ню Йорку.

ЛИСТ З КРАЮ

З Канади дуже чогось завзялись і мовчать, побольчевичали та з такими буржуями як Берлоги не хотять нічого мати спільного. Навіть не хотять прислати деяку поміч на будову читальні. Мешканці Берлогів вже мусять складати на удержанне теперішної школи, а на читальню повинні вже заморські браття дещо поволи складати і як рідні браття одного народу прийти з обильною помочию при будові читальні, так конечно потрібної. Нового з села хиба треба подати звірське вбийство батька. Від довшого часу знали́ся двоє молодят. Вона то донька так званого Котика Ткача, того що сидить коло Олекси Буракового на долині. Він то син Николи Косів, в недалекім сусідстві. Той Котик поводив і хотів женитися. Так само і донька наперла віддаватися за того хлопця. Від часу до часу приходило до сварок і бійок межи донькою і батьком, так що сусіди мусіли боронити. Еще перед святами так обдумали що старого убють, вкинуть до ріки і так ніби він втопився. Нагода прийшла сама. Десь в суботу під Великдень ніс старий сировицю до якоїсь знакомої до Сваричева. Досвіта вибравсь старий до Сваричева а Косів за ним і догонив його над рікою. Ззаду вдарив колом по голові, а відтак еще кілька разів, так що той перевернувся і загиб. Ззаду чекала донька, і обоє з хлопцем взяли батька дівчини і кинули в воду. Спокійно вернули домів, від батька взяли гроші, котрі старий мав за корову і прийшли до хати. На Великдень принесли горівки і пили нічого не балакаючи. Десь в понеділок приходить дітвак забитого Дмитро і питає за батьком. Сестра не відчуваючи, еще жартує і каже що певно батько мусів втопитися і посилає малого (15 літного) брата шукати за батьком. Той в понеділок пішов і знайшов батька забитого на тамі. Зараз оголосив, і війт запорядив, що потреба; приїхали жандарми, комісія — пороли, і зачали допити, на котрих по довших питаннях призналися до вини. Забрали їх отже до Калуша, а по зложенню протоколу, відвезли до Станиславова, де будуть ставати перед суд присяглих. Хотіли поставити під наглий, але не ставляли. Як закінчиться, тоді зараз напишу. Тут винно домашнє виховання. Отець через своє поступованне стратив у дітий повагу, і потому діти оттак його пошанували. Страшне то є, а все причина малокультурність і брак читальні.

Тепер дещо за рекрути. Ті рекрути порозміщувані переважно на корінно польських землях. Переважно всі до артилерії, а другі до коний, щоби біділи коло коний. Одні є в Кракові на Домбю, славнім місцем інтернования, а другі, то в Цеханові. З того Цеханова, то кажуть що 2 втікло. Василя Бичкового хлопець втік до східних Прус і там вже лишиться. Також Андрія Гайчиного Михайло також поїв троха польського хліба, та чмихнув також певно до Прус, але не певно еще не знати, бо еще не писав.

Пересилаю Вам адреси канадійських земляків і прошу Вас як одинокого, котрий розуміє вагу хвилі і не зражуєсь тими невдачами які попосить наш нарід, але з завзяттем дальше боре хуртовину котра на нас зі всіх боків тисне. При нагоді пишіть також збірну тану відозву до Вініпегу, на руки Олекси Гірчака, котрий еще найповажнійше думає, і заохочуйте до нашого діла. Я писав до декотрих, вже переслав кождому готову коверту заадресовану, лише вложити де пів, або 1 доляра та кинути на почту. Чекав я довго, та на жаль оден лише Гринь Музичин що взяв у Фецкового, прислав 2 доляри, і то разом з жінчиними 25 долярами, то є 27 долярів. Можливо, що декотрі „старої партії" пишуть до Канади і намовляють щоби не посилали, бо кажуть, в селі буда читальня, нехай би каже не продавали, а тепер другої нам не треба. Так лише говорять темняки, незрячі, одурманені, котрим вже нічого не поможе, і так вони вже темрявою покриються. Про таких жалю немац. Нам треба мати на увазі молодїж, будуче поколінне, котрого судьба в наших руках. Ми маємо бути провідниками для них. Я також написав до свого свояка в Ню Йорку, котрий був також тут в Галичині вчителем, і просив о поміч, як обставини тамошні позваляють. У нас в Калуши Павліна Теніцька, тота що має масарню (ріже безроги і продає, тепер разом з одним спільником Ткачуком) записала половину свого муру на Рідну Школу. Українська суспільність нашого повіту мусить викупити другу половину від вірителів і так приготовити будинок під українські школи. На мене призначили 100 тисяч, то є на американські гроші 2 і пів доляра. Так може жертвами вдасться також діло, але то обовязок тутешних громадян се діло докінчити. Ви лише будете такі добрі і там межи своїми знакомими так в Злучених Державах як і в Канаді трохи розвинути агітацію і нехай ліпше на Ваші руки нехай присилають що місяця по кілька центів, а Ви зібравши, разом пришлете сюди.

Українське учительство є зорганізоване в Тов. Взаїмна Поміч, котре видає орган „Учительське Слово". Головним організатором і душею Товариства є наш краян з Підмихайла, родом, тов. Ліщинський. Його то заслуга, що організація так гарно розвивається. Уділами куплено дім за 2 і пів міліона марок, тепер представляє вартість кількаийцять міліонів. Закупивши дім, тепер є гадка побудувати санаторію для учительства. Многі учителі були арештовані, без посади, отже загал складав на них і не давав загинути. Міністерія видала нові пляни, котрі майже цілком змінють дотеперішну науку. Зміна поволи однак входить в життє. Приказують много нового, а найперше польську історію. Інспектори, то самі майже Поляки, а краєві інспектори тепер називаються „візитаторами". З Українців є: Матіїв і Коцюба. Тепер всі учителі, котрі покінчили 60 літ життя, мають йти вже на пенсію. Тепер много таких піде. Кождий інспектор має віз і коня і їздить на візитації. До Берлогів рідко заїзджає, бо нема дороги. Одна дорога на Камінь та на Рівню, до Новиці нема. Вода все небезпечна і чужий боїться їхати. Платня тепер то така без норми. Виплачує звичайно один з учителів. У нас виплачував польський піп (катихета), а тепер жидівський. Учителі зрівнані з державними урядниками і поділені на ранги. Кожда ранга (ступінь) має свою платню. Учителі народні можуть дійти, відповідно до літ служби до 7 ранги. Крім платні одержують додатки. Додатків шкільних тепер не збирають, отже учитель мусить сам з своєї платні удержувати сторожа, купувати дрова, білити і взагалі все. Є ніби надія, що колись будуть збирати податки, та тоді і прийдуть додатки. Дрова як купуєся в надлісництві (давнійше Заряд лісів), то треба мати посвідку зі староства. Фреквенція в зимі еще можлива; як прийде весна, то майже нічка. В нашім повіті інспектори міняються; еще сталого нема. Учительство працює тепер по кооперативах, однак в початках праця йде тяжко. Добре би було щоби наші заморські земляки вкладали хотяй 20-ту часть свого зробленого гроша до своїх кооператив, тоді булаби у нас сила. Не треба жадних заграничних місій ні посольств, котрі непотрібно забирають стілько гроша. Зложений гріш давав би почин до ріжного рода галузий промислу і збогачувавби наш нарід. Кооперативи з малими фондами стають звичайними крамницями і не добре розвиваються. Приміром у наші селі можнаби завести фабрику цементових дахівок, цегли і інше, а через брак готівки, провадиться лише бідний склеп. Щодо вирішення справи Східної Галичини, то у нас було наперед вже тота гидка, що ми від мачохи, і що „справедлива" антанта нас таким дарунком обділить. Спасибі їй за такий дар, але ми їй за него дякуємо і без него обійдемось. Надія наша в нас самих; а ті „цивулізовані" держави і пропагатори самоозначення народів нехай у себе в дома газдують, а до нас ані нехай не показуються, бо двох народів не можна спомагати. Наші лише непотрібно надіялися та пороги витирали. Вінніпег дивиться знова на Схід, але то друга антанта, а примір добрий на рижськім мирі, в котрім чужий нарід продавали як шляхотні члени антанти. Таке поверхове наше теперішне положенне — от як сказати: — капарство тай годі. (Далі приватне).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

25% ОПУСТУ!!!

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять вище культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не диваилися обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись вище від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівне трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці пошукають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

† РУССКАЯ БИБЛІОТЕКА.

Твори російських клясиків.

Л. Н. Толстой, **Анна Каренина,** романъ въ восьми частяхъ, два тома, опр. ... 3.50
Ѳ. М. Достоевскій, **Братья Карамазовы,** романъ въ четырехъ частяхъ съ эпилогомъ, два тома, опр. ... 3.50
И. С. Тургеневъ, **Отцы и дѣти,** романъ въ XXVIII главахъ; **Накануне,** романъ въ XXXV главахъ, опр. ... 1.75
М. Е. Салтыковъ, **Господа Головлевы,** опр. ... 1.75
И. А. Гончаровъ, **Обломовъ,** романъ въ четырехъ частяхъ, опр. ... 1.75
Ѳ. М. Достоевскій, **Преступленіе и наказаніе,** романъ въ шести частяхъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
И. С. Тургеневъ, Дымъ, романъ въ XXVIII главахъ; Дворянское гнѣздо, романъ въ XLV главахъ съ эпилогомъ, опр. ... 1.75
А. П. Чеховъ, Хмурые люди, очерки и разсказы, опр. ... 1.75
Л. Н. Толстой, Война и миръ, романъ въ четырехъ томахъ ... 7.00
И. С. Тургеневъ, **Новь,** романъ въ XXXVIII главахъ; **Рудинъ,** романъ въ XII главахъ съ эпилогомъ, опр. ... 1.75
Л. Н. Толстой, **Такъ что же намъ дѣлать? О жизни,** опр. ... 1.75
А. П. Чеховъ **Житейская мелочь,** очерки и разсказы, опр. ... 1.75
И. С. Тургеневъ, **Записки охотника,** опр. ... 1.75
Л. Н. Толстой, **Царство Божіе внутри васъ,** христіанство не какъ мистическое ученіе, а какъ новое жизнепониманіе, опр. ... 1.75
Ѳ. М. Достоевскій, **Идіотъ,** романъ въ четырехъ частяхъ, два тома, опр. ... 3.50
Н. В. Гоголь, Похожденія Чичикова или Мертвыя души, поэма, опр. ... 1.75
А. П. Чеховъ, **Степь,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
И. С. Тургеневъ, **Андрей Колосовъ,** повѣсти и разсказы, опр. ... 1.75
А. П. Чеховъ, **Дуэль,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
И. С. Тургеневъ, **Затишье,** повѣсти и разсказы, опр. ... 1.75
Н. В. Гоголь, **Вечера на хуторѣ близъ Диканьки. Миргородъ,** опр. ... 1.75
Л. Н. Толстой, **Дѣтство, Отрочество, Юность,** повѣсти, опр. ... 1.75
Ѳ. М. Достоевскій, **Бѣсы,** романъ въ трехъ частяхъ, два тома, опр. ... 3.50
А. П. Чеховъ, **Черный монахъ,** разсказы и повѣсти, опр. ... 1.75
А. П. Чеховъ, **Мужики,** разсказы и повѣсти, опр. ... 1.75
И. С. Тургеневъ, **Вешнія воды,** повѣсти и разсказы, опр. ... 1.75
В. М. Гаршинъ, **Собраніе сочиненій,** опр. ... 1.75
И. С. Тургеневъ, **Пунинъ и Бабуринъ,** разсказы и стихотворенія, опр. ... 1.75
А. П. Чеховъ, **Драмы и комедіи,** опр. ... 1.75
И. С. Тургеневъ, **Сцены и комедіи,** опр. ... 1.75

КНИЖКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.

The Ukraine, by Bedwin Sands ... 1.50
Ukraine, the Land and Its People, by Stephen Rudnitsky ... 1.75

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ОСЯГНЕННЯ ГОРОЖАНСТВА.

A New English System For New American Citizens, Part 1 ... 50
A New English System For New American Citizens, Part 2 ... 75
Beginner's Book, Ladies' Edition ... 60
Beginner's Book, Men's Edition ... 60

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

* **Американець,** веселий образ з життя народа зі співами в 3-ох діях, Мст. Руса ... 15
* **Базар,** пєса на 4-ри розділи, В. Винниченка ... 25
* **Батраки,** драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Коотенко ... 35
* **Безталанна,** драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича ... 35
* **Блудний син,** образ з життя наших виселенців в Америці в 4-ох актах зі співами, Є. А. Луцика ... 25
Бондарівна, драма в 4-ох діях, Ів. Тобилевича ... 20
* **Бувальщина** або **На чужий коровай очий не поривай,** комедія в 1-ій дії, Велисовського ... 20
† **Будівничий Сольнес,** драма в трьох діях, нап. Г. Ібзен, переклав Мирослав Капій ... 35
* **Бурлака,** драма в 5-ох діях, Івана Тобилевича ... 35
† **Бурлака (Чабан),** драма на пять дій, Івана Тобилевича (Карпенка Карого), з передмовою Василя Верниволі, брош. 35, опр. ... 50
* **Великий молох,** пєса на 3 розділи, В. Винниченка ... 50
* **Вертеп,** сценічна картина для колядників, Є. Луцика ... 5
* **Верховинці,** драма в 3-ох актах, Осипа Коржинського, переклав В. Держирука ... 30
* **Веселі Полтавці** або **Возьний оженився,** комедія з життя полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського ... 30
* **Виворожила,** комедія в 1-ім акті, Є. Луцика ... 10
Вихованець, народна комедія в 3-ох діях зі співами і танцями, Л. Янчука ... 25
* **Вихрест** (В чаду кохання), драма в 5-ох діях зі співами і танцями, Козич-Уманської ... 35
† **В долині сліз,** драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко ... 30
Власна хата, прольог, Ярослава Марченка ... 10
* **В неволі темноти,** комедія з життя наших виселенців в Америці, в 3-ох діях, Є. Луцика ... 25
† **В Тарасову ніч,** драматична картина в одній дії, нап. (віршем) О. Кобець, з портретом автора і з образками в тексті ... 20
* **Гей на Івана, гей на Купала,** оперетка в 1-ій дії, Петра Федисева ... 15
* **Глитай або павук,** драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького ... 45
Гостина св. Николая, драматична гра в 4-ох виходах, Є. Калитовського ... 10
* **Дай серцю волю, заведе в неволю,** драма в 5-ох діях, М. Кропивницького ... 40
Два домики і одна фіртка, комедія в 1-ій дії, Льва Лотоцького ... 15
* **Двоє,** драматичний малюнок на одну дію, Гаврила Кобзара ... 10
* **Дівочі мрії,** трагі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля ... 50
* **Добрі діти,** образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Клюма ... 15
* **Доки сонце зійде, роса очи виїсть,** драма в 4-ох діях, нап. М. Л. Кропивницький ... 40
* **Душогуби,** драма в 5-ох діях, І. Тогобочного ... 35
* **Душогубка,** драма в 4-х діях, Т. Трушевського ... 30
* **Дячиха,** комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими ... 35
† **Еделвайс,** пєса в одній дії, нап. Єлисей Карпенко ... 15
* **Єврейський розвод,** драма в 5-ох діях, Л. Суходольського ... 35
* **Живий мертвець,** жарт на одну дію, Гаврила Кобзара ... 25
† **Живий труп,** драма в 6-ти актах, нап. Лев Н. Толстой, з великоруського переклав Петро Білоскурський ... 35
* **Жидівка вихрестка,** драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного ... 50
* **За друзі своя,** драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса ... 40
* **Замучений світ,** драма в 5-ти діях, нап. Миколи Курцеба ... 50
* **За Неманъ іду,** оперета в 4-ох діях, В. Александрова ... 20
* **Запорожець за Дунаєм,** оперетка в 3-ох діях зі співами і танцями, Г. Артимовського ... 25
* **Запорожський клад,** комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького ... 20
† **Земля,** драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко ... 30
Зоря нового життя, комедія в 4-ох діях, А. Ф. Кищенка ... 30
* **Ізцо сват,** комедія в 1-ій дії, Із. Трембіцького ... 10
Капраль Тимко або Що нас губить?, народна мельодрама в 5-ох актах, І. Мидловського ... 20
Кара за гріх, сумний образ з життя американського народа в 3-ох діях, написав Свій ... 35
* **Катерина (Мужичка),** драма в 4-ох діях, Ванченка-Писанецького ... 30
† **Княгиня Любов,** староукраїнська драма-дума в трех діях, нап. С. Ярмчевський, з трема піснями в нотах, брош. 20, опр. ... 30
Козацьке сватання на 3 дії ... 25
† **Комедія про чоловіка, що оженився з немовою,** жарт в двох актах, нап. А. Франс ... 20
* **Кохання в міщанах** (Різдвяна ніч), водевіль в 1 дії зі співами (по Гоголю), С. Комишевацького. Ціна з партитурою ... 30
† **Лікар-штукар,** жарт в одній дії Молієра, брош. 20, опр. ... 30
* **Мазепа,** історична драма в 5-ох діях, С. Комишевацького ... 35
* **Майська ніч,** комедія в 3-ох діях, Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя) ... 30
* **Маніґрула,** комедія в 1-ій дії зі співами і танцями, Я. Майданика ... 15
* **Маруся Богуславка,** побитово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького ... 50
* **Мати наймичка,** драма в 4-ох діях, І. А. Тогобочного ... 25
† **Між двох сил,** драма на 4 дії, В. Винниченка ... 50
Монольоги ч. 1 ... 20
Монольоги ч. 2 ... 20
Монольоги ч. 3 ... 20
Мужики аристократи, народний образ в 2-ох діях, Г. Цеглинського ... 15
* **На відпуст до Київа,** комедія в 3-ох діях, П. Стеценка ... 30
* **Наймичка,** драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича ... 35
* **На сіножаті,** жарт на одну дію, Л. Яновської ... 25
* **На старости літ,** образ з життя народа в 1-ій дії, І. Я. Луцика ... 10
† **„Настоящі",** комедія в одній дії, Олекси Бобикевича, з передмовою Василя Верниволі, брош. 20, опр. ... 30
† **Наталка Полтавка,** українська опера в двох діях Івана Котляревського ... 25
* **На тихі води, на ясні зорі,** сценічний образ з життя народу в 4-ох діях, а 7-ох відслонах, В. Держируки ... 25
Невольник, драма в 5-ох діях зі співами і танцями. Усценізував Карпенко Карий (Тобилевич) після поеми Т. Шевченка ... 20
* **Недолюдки,** бувальщина в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького ... 30
Не иленн, образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача ... 10
* **Нещасне кохання,** драма в 5-ох діях, Манька ... 40
* **Ніч під Івана Купала,** драма, в 5-ох діях зі співами і музикою М. Старицького ... 50
† **Новоженці,** комедія в двох діях Бернштерне Берисона, брош. 20, опр. ... 30
Ой, не ходи Грицю, та на вечерниці, народна драма зі співами в 5-ох діях, М. П. Старицького ... 30
* **Оріся** (В каломутній воді), малюнки з міщанського життя в 4-ох діях, А. Ф. Володського ... 25
Ох! не люби двох!, оперета в 3-ох діях, А. І. Нагорянського ... 25
* **Пан писар,** штука в 3-ох актах. Написав Г. Г. ... 20
Пан Штукаревич або **Оказія, якої не бувало,** сільські сцени на 2 дії зі співами, С. Е. Зіневича ... 35
* **Панна штукарка,** жарт на 3 дії, А. Ф. Володського ... 30
Пекло в хаті, образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача ... 15
* **Перший горальник,** фантастична картина в 3-ох діях, написав Лев Лопатинський (на основі казки Л. Толстоя), і **В свитини,** оповідання ... 40
* **Пімста Жидівки** або **Чортове кубло,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, А. І. Козич-Уманської ... 40
* **Пімста за кривду,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, В. Г. Казанівського ... 30
* **Повернувся із Сибіру,** драма в 5-ох діях, Л. Яновської ... 35
† **Понад наші сили,** драма в двох діях, нап. Бернштерне Берисон, переклав А. Крушельницький ... 25
* **По ревізії,** етюд в 1-ій дії, Марка Л. Кропивницького ... 20
† **По ревізії,** етюд у 1-ій дії, М. Кропивницького, з пер. словом В. Верниволі, брош. 20, опр. ... 30
* **Пошились у дурні,** комедія-оперетка в 3-ох діях, М. Л. Кропивницького ... 45
Правда все горою, образ з життя народа зі співами в 3-ох актах, Р. Сурмача ... 25
* **Прометей,** драматичний уривок, Й. В. Гетого (переклав М. Слабінський) ... 15
* **Простак** або **Хитрощі жінки перехитрені москалем,** комедія в 1-ій дії, Василя Гоголя ... 20
† **Розладде,** драма в 4 актах, нап. Дмитро Николишин, брош. 40, опр. ... 55
† **Роман Великий,** трагедія в пяти діях, Василя Пачовського ... 1.25
† **Сальоме,** драма Оскара Уайльда, з портретом автора і з передмовою Б. Л. ... 60
* **Самопалка,** картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях, В. Шопіневського ... 35
Сатана в бочці, комедія зі співами в 1-ім акті ... 10
Сватанне на Гончарівці, оперета на 3 дії, Гр. Квітки-Основяненка ... 35
Свекруха, комедія в 3-ох діях, Л. Лопатинського ... 25
* **Свекруха Євдоха,** образок сценічний в 3. діях ... 20
* **Свідки,** сценічний жарт на одну дію, Миколи Курцеби ... 15
Соколики, комедія в 4-ох діях, Григорія Цеглинського ... 35
Страйк, сценічний образ з життя хліборобів в Галичині в 3-ох діях, Н. Струтинського ... 20
† **Так вам треба,** крашка в одній дії з музиками, танцями, співанками, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. ... 30
* **Тарас Бульба під Дубном,** драма в 4-ох діях, К. Ванченка-Писанецького ... 35
Тато на заручинах, міщанська пригода в 1-ій дії, Григорія Григорієвича ... 10
* **Терновий вінок** або **Жертва царизму,** драма на 4 дії, В. Сиротенка ... 50
* **Трійка гільтаїв,** комедія в 5-ох діях зі співами і танцями, М. Нестроя ... 35
Украдене щастє, драма з сільського життя в 5-ох діях, Івана Франка ... 25
† **Фавст,** трагедія, нап. Й. В. фон Гете, з німецької мови віршований переклад Д. Загула, з передмовою і з портретом автора та 12 ілюстраціями Лінен-Маєра ... 45
† **Хазяїн,** комедія в 4-ох діях Івана Тобилевича (Карпенка Карого), із переднім словом і поясненнями проф. Г., брош. 40, опр. ... 55
* **Халепа,** жарт з артистичного життя на одну дію, Ю. Яворенка ... 20
* **Хмара,** в 5-ох діях, зі співами і танцями, А. Л. Суходольського ... 40
Хто винен, драма в 3-ох діях, Остапа Лесн ... 15
† **Цезар і Клеопатра,** історія в 5-ти актах, нап. Бернард Шов, пер. О. Пашук ... 35
* **Циганка Аза** або **Хата за селом,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, нап. Ч. К. Гадсевич, пер. Єронім Калитовський ... 50
* **Циганка красавиця,** комедія в 3-ох актах, Гр. Г. Солодковича ... 25
* **Червона свитка,** комедія в 4-ох діях, В. Держируки ... 20
* **Щасливий край,** жарт в 1-ій дії, Гр. Коваленка ... 15
* **Як вони женихалися,** жарт на одну дію, А. Володського ... 25
* **Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка,** комедія в 1-ій дії, М. П. Старицького ... 20
† **Як козам роги виправляють,** франтка в 1 відслоні, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. ... 30

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешканці по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За надручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

КОЖДИЙ, ХТО ЗАМОВИТЬ НАЙМЕНЬШЕ НА 5 ДОЛ., ДІСТАНЕ З ПОДАНИХ ЦІН ЧЕТВЕТИНУ (25%) ОПУСТУ.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖОЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.